

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących
komitetów kredytowych

II kwartał 2006

Podsumowanie wyników ankiety

- **Polityka kredytowa:** w I kwartale 2006 r., po kwartale przerwy, powróciła słaba tendencja do łagodzenia warunków i kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych w sektorze gospodarstw domowych. Znacznie silniejsza jest natomiast tendencja do łagodzenia polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych. W sektorze przedsiębiorstw jedynie w segmencie kredytów krótkoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw polityka kredytowa została wyraźnie złagodzona. W segmencie kredytów długoterminowych dla przedsiębiorstw warunki i kryteria udzielania kredytów zostały nieznacznie zaostrzone.
- **Przyczyny zmian polityki kredytowej:** w dalszym ciągu najważniejszą przyczyną zmian w polityce kredytowej jest wzrost presji konkurencyjnej.
- **Popyt na kredyty dla przedsiębiorstw:** banki odnotowały wzrost popytu na kredyty w sektorze przedsiębiorstw. W sektorze małych i średnich przedsiębiorstw tendencja do wzrostu popytu była najsilniejsza od początku prowadzenia badań w segmencie kredytów krótkoterminowych i najsilniejsza od IV kwartału 2004 r. w segmencie kredytów długoterminowych.
- **Główne przyczyny zmian popytu na kredyty dla przedsiębiorstw:** banki wskazywały, że popyt zwiększył się głównie w wyniku wzrostu zapotrzebowania na finansowanie inwestycji (procent netto przyjął wartość najwyższą od przedakcesyjnego przyśpieszenia gospodarczego), zapasów i kapitału obrotowego.
- **Popyt na kredyty dla gospodarstw domowych:** Zmiany popytu były silnie zróżnicowane pomiędzy bankami i skoncentrowane w bankach, które złagodziły politykę kredytową lub oferowały produkty na promocyjnych warunkach. Ujemny procent netto zarówno w segmencie kredytów mieszkaniowych jak i konsumpcyjnych, który sugeruje słabszy popyt w całym sektorze, wynika głównie z zanotowania spadku popytu przez banki mające duży udział w danym segmencie kredytów dla gospodarstw domowych. Banki przewidują jednak, że w II kwartale 2006 r. popyt będzie rósł, szczególnie silnie w segmencie kredytów konsumpcyjnych.
- **Przyczyny zmian popytu dla gospodarstw domowych:** banki, które odnotowały spadek popytu uznały działania promocyjne i zaciąganie kredytów w innych bankach, jako główną przyczynę spadku. Z kolei banki, w których popyt wzrósł, uznały, że w największym stopniu wynikało to z łagodzenia polityki kredytowej. Rozkład popytu i przyczyny jego zmian w sektorze gospodarstw domowych odzwierciedlają silną konkurencję między bankami zarówno w segmencie kredytów mieszkaniowych jak i konsumpcyjnych. W przeciwieństwie do poprzednich okresów banki odczuły silniejszą presję ze strony niebankowych instytucji finansowych niż ze strony innych banków.
- **Przewidywania zmian polityki kredytowej:** banki prognozują złagodzenie kryteriów i warunków udzielania kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz kredytów konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych w II kwartale 2006 r. Polityka kredytowa w segmencie kredytów mieszkaniowych ma zostać nieznacznie zaostrzona, co prawdopodobnie związane jest z dostosowaniem warunków i kryteriów udzielania kredytów do *Rekomendacji S* uchwalonej przez KNB.

Syntetyczne wyniki ankiety

Ankieta została przeprowadzona na przełomie marca i kwietnia 2006 r. wśród 23 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi 78,3%.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny, odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w I kwartale 2006 r., jak również przewidywania banków na II kwartał 2006 r.

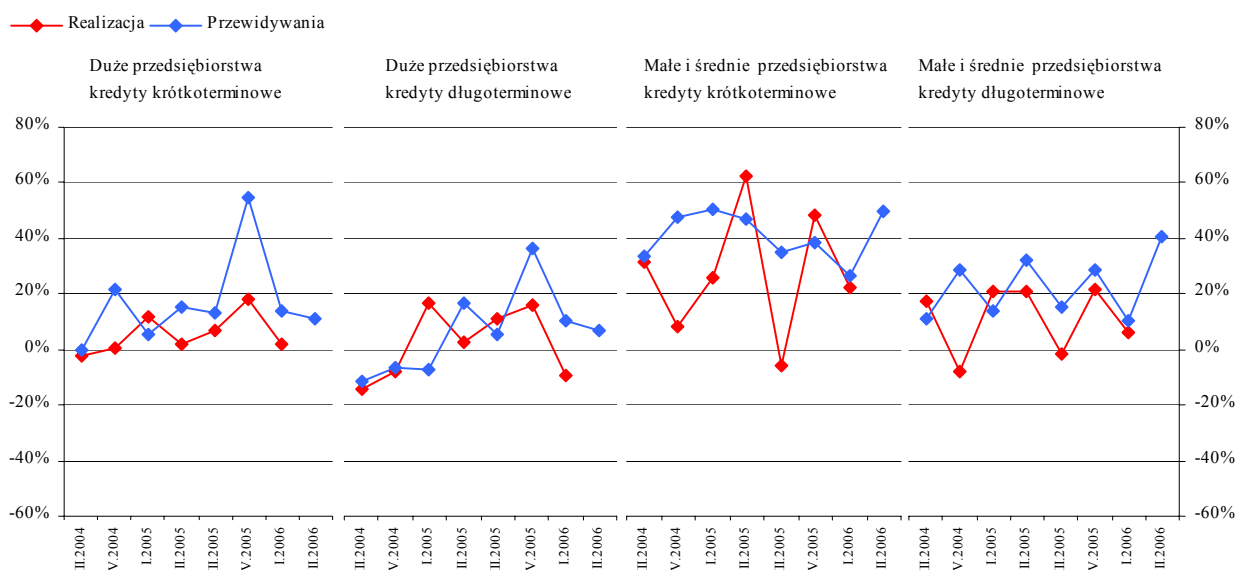
Przedsiębiorstwa

W I kwartale 2006 r. większość banków (78-98% ważonej aktywami liczby banków, w zależności od sektora przedsiębiorstw i terminu zapadalności kredytu) nie zmieniła polityki kredytowej w sektorze przedsiębiorstw. Tendencje w zakresie zmian polityki kredytowej w pozostałych bankach kształtowały się odmiennie w odniesieniu do sektora dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. W sektorze małych i średnich przedsiębiorstw banki dalej łagodziły politykę kredytową, chociaż w odniesieniu do kredytów długoterminowych odsetek banków, które złagodziły warunki i kryteria udzielania kredytów był mały (6,2%). W sektorze dużych przedsiębiorstw załamał się zarysowujący się od kilku kwartałów powolny trend łagodzenia polityki kredytowej. W segmencie kredytów krótkoterminowych dla tego sektora prawie żaden z banków nie zmienił polityki kredytowej, natomiast w segmencie kredytów długoterminowych przeważyły banki, które zaostrzyły warunki i kryteria udzielania kredytów (zob. wykres 1).

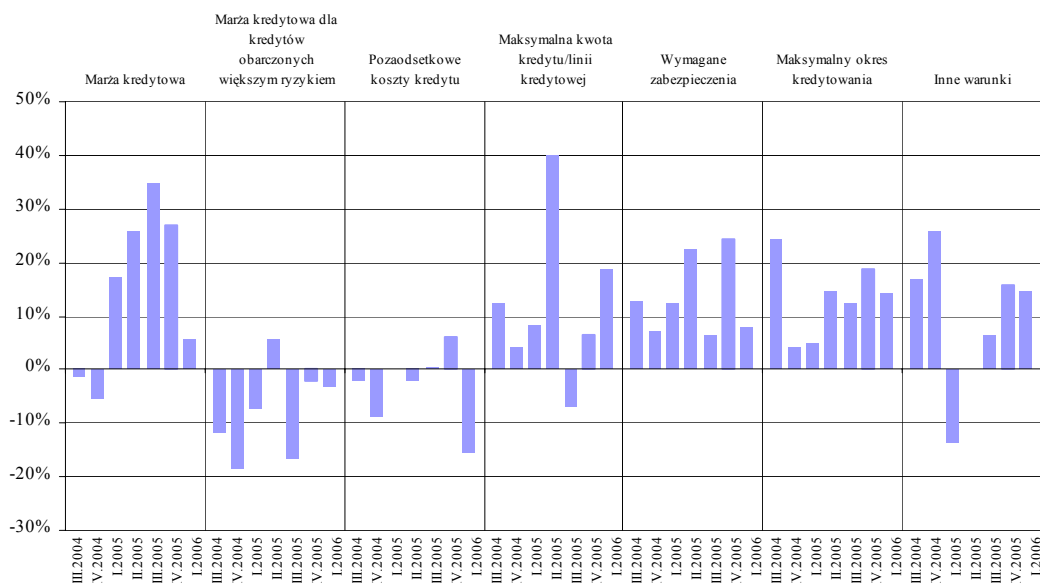
Banki przewidują, że w II kwartale 2006 r. istotna tendencja do łagodzenia kryteriów i warunków udzielania kredytów wystąpi tylko w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W sektorze dużych przedsiębiorstw banki przewidują nieznaczną tendencję do łagodzenia polityki kredytowej. W porównaniu do poprzedniego kwartału procent netto obniżył się nieznacznie w sektorze dużych przedsiębiorstw, natomiast w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw osiągnął najwyższe wartości od początku prowadzenia badań.

Banki, które łagodziły politykę kredytową najczęściej zwiększały maksymalną kwotę kredytu i wydłużały maksymalny okres kredytowania. Z kolei banki, które zaostrzyły politykę kredytową najczęściej zwiększały pozaodsetkowe koszty kredytu i zwiększały marżę kredytową dla kredytów obciążonych większym ryzykiem (zob. wykres 2).

Wykres 1
Kryteria kredytów dla przedsiębiorstw

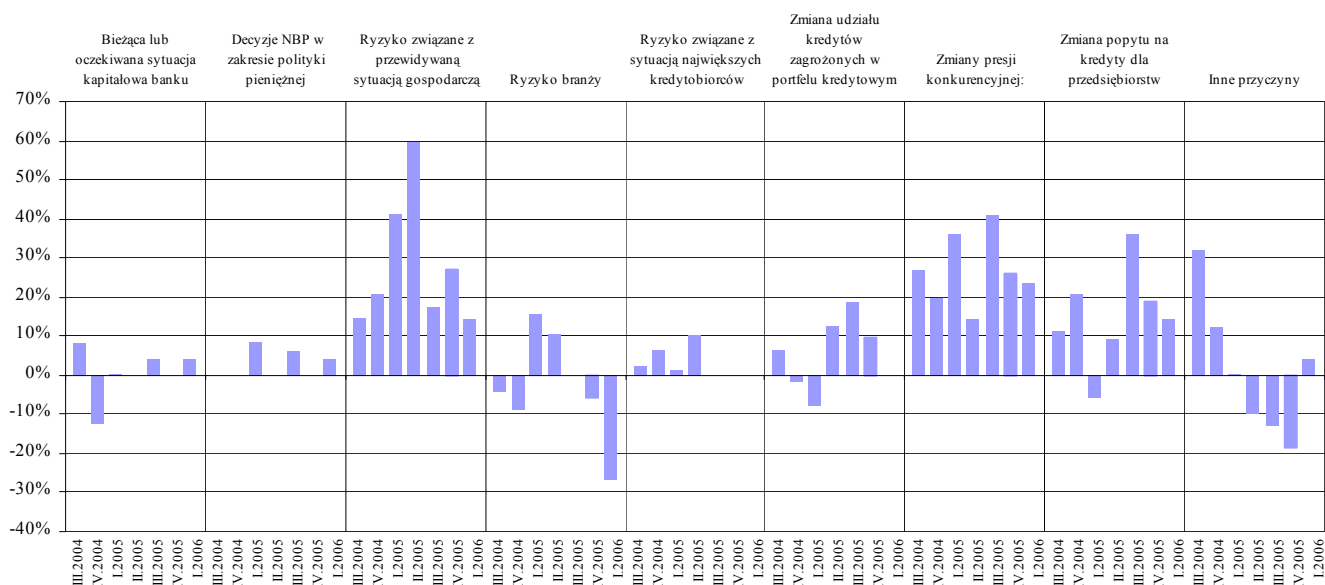

Wykres 2
Warunki przyznawania kredytów

Banki, które złągodziły politykę kredytową uznały, że najważniejszymi tego przyczynami były wzrost presji konkurencyjnej ze strony innych banków, zmniejszenie się ryzyka związanego z przewidywaną sytuacją gospodarczą i zmiana popytu na kredyty dla przedsiębiorstw. Z kolei jedyną przyczyną zaostrzenia polityki kredytowej był wzrost ryzyka branży. Wśród branż o podwyższonym ryzyku banki wymieniły m. in.: budownictwo, inwestycje w nieruchomości, przemysł meblarski, stoczniowy i przetwórstwo drobiu. (zob. wykres 3).

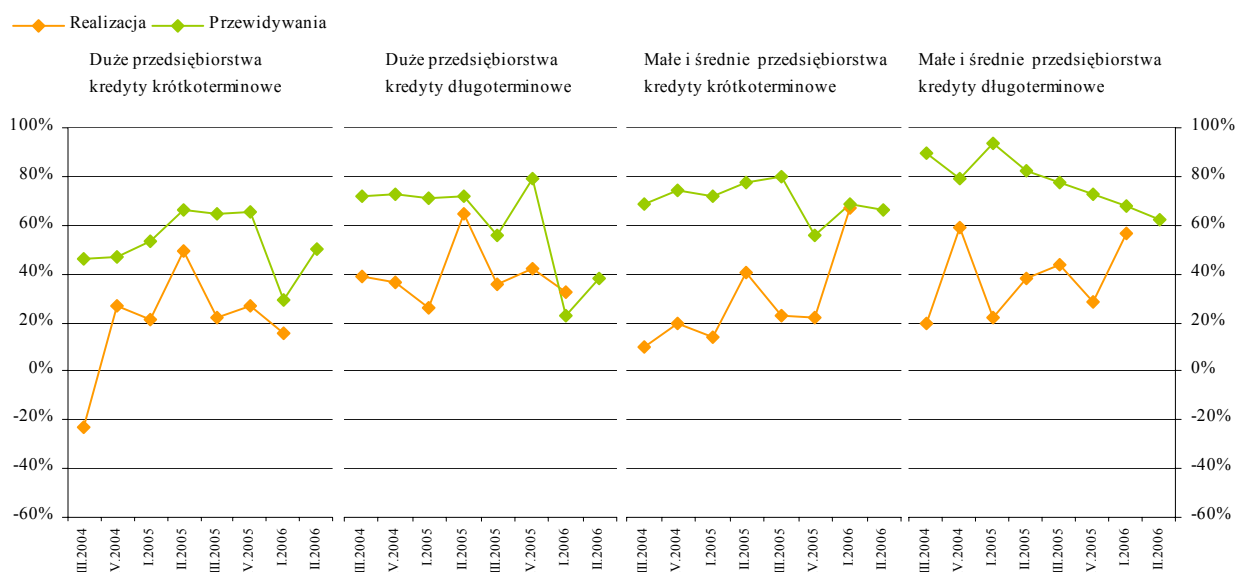
Wykres 3
Przyczyny zmian polityki kredytowej

W I kwartale 2006 r. wzrósł popyt na kredyt ze strony przedsiębiorstw. Procent netto, wyrażający tendencje w całym sektorze bankowym, nieznacznie zmniejszył się w sektorze dużych przedsiębiorstw w stosunku do poprzedniego kwartału, ale głównie w wyniku pojawienia się w niektórych bankach spadku popytu. Odsetek banków, które odnotowały wzrost popytu w sektorze dużych przedsiębiorstw był bowiem większy niż w poprzednim kwartale. W sektorze małych i średnich przedsiębiorstw banki odnotowały silny wzrost popytu. Procent netto przyjął najwyższą wartość od początku prowadzenia badań w segmencie kredytów krótkoterminowych i najwyższą od IV kwartału 2004 r. w segmencie kredytów długoterminowych (zob. wykres 4).

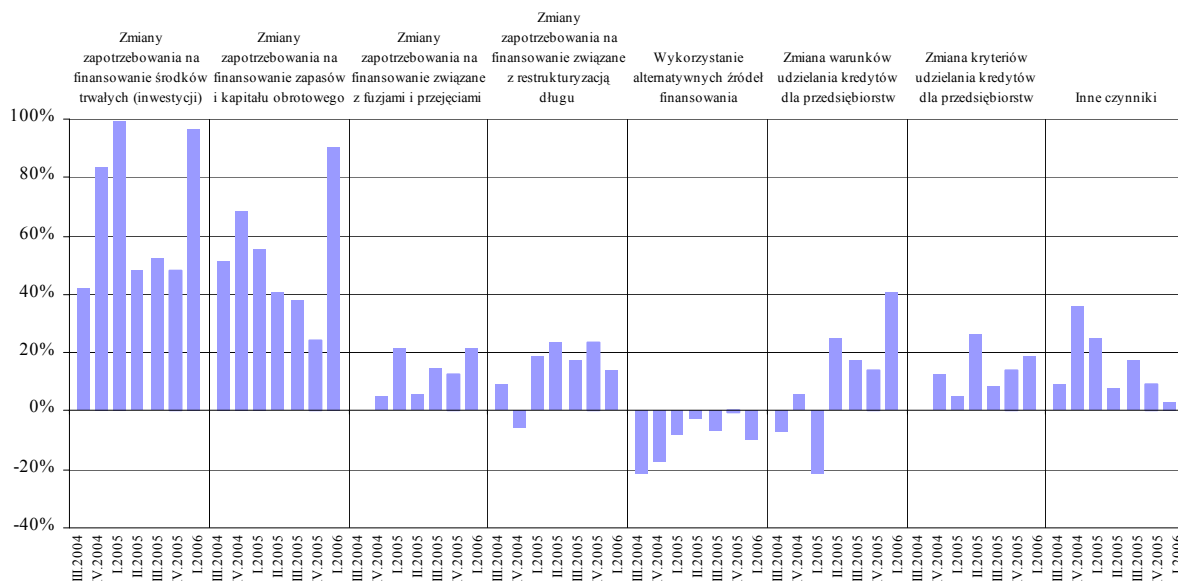
Banki przewidują, że w II kwartale 2006 r. popyt na kredyty ze strony przedsiębiorstw będzie nadal rósł. Utrzymują się przewidywania wysokiego wzrostu popytu w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw; banki oczekują również wyższego wzrostu popytu w sektorze dużych przedsiębiorstw, w szczególności w segmencie kredytów krótkoterminowych. Warto zaznaczyć, że tendencje w zakresie zmian popytu na kredyt w I kwartale 2006 r. banki przewidziały zdecydowanie trafniej, niż w poprzednich edycjach ankiety. Spadek obciążenia oczekiwania banków był szczególnie wyraźny w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (zob. wykres 4).

Wykres 4
 Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

Podobnie, jak w poprzednim kwartale, do wzrostu popytu najbardziej przyczynił się wzrost zapotrzebowania na finansowanie inwestycji i wzrost zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego. Czynniki te były uznane za istotne przez prawie wszystkie banki, które odczuły zmianę popytu – procenty netto przyjęły najwyższe wartości od czasu przedakcesyjnego przyspieszenia gospodarczego (I kwartał 2004 r.) w przypadku zapotrzebowania na finansowanie inwestycji i od początku prowadzenia badań w przypadku zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego. Do wzrostu popytu, według banków, przyczyniło się również złagodzenie warunków udzielania kredytów dla przedsiębiorstw oraz wzrost zapotrzebowania na finansowanie związane z fuzjami i przejęciami (w obu przypadkach procent netto przyjął najwyższe wartości od początku prowadzenia badań). Jedynym wymienianym czynnikiem, który oddziaływał na spadek popytu na kredyty było wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania przez przedsiębiorstwa, głównie własnych środków lub pożyczek z niebankowych instytucji finansowych. W porównaniu z poprzednim kwartałem do wzrostu popytu w dominującym stopniu przyczyniło się zwiększenie zapotrzebowania na finansowanie inwestycji i zapasów oraz złagodzenie polityki kredytowej przez banki (zob. wykres 5).

Wykres 5
Przyczyny zmian popytu na kredyt

Gospodarstwa domowe

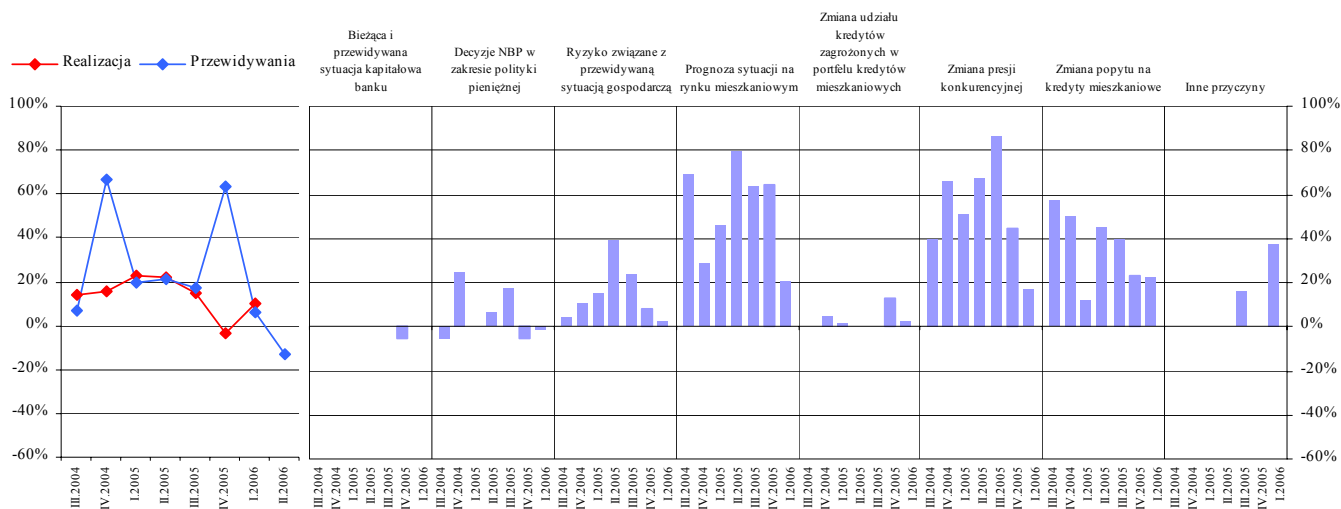
W I kwartale 2006 r. znaczna większość banków (80,5% ważonej aktywami liczby banków) nie zmieniła kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych. Wśród pozostałych banków nieznacznie przeważał odsetek banków, które złagodziły politykę kredytową. Po kwartale przerwy, procent netto przyjął ponownie dodatnią wartość, chociaż nieco poniżej wartości notowanych w poprzednich okresach łagodzenia polityki kredytowej (zob. wykres 6).

Banki przewidują nieznaczne zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych w II kwartale 2006 r., przypuszczalnie w związku z dostosowaniem polityki kredytowej do *Rekomendacji S* dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytów zabezpieczonych hipotecznie uchwalonej przez Komisję Nadzoru Bankowego w marcu br. (zob. wykres 6).

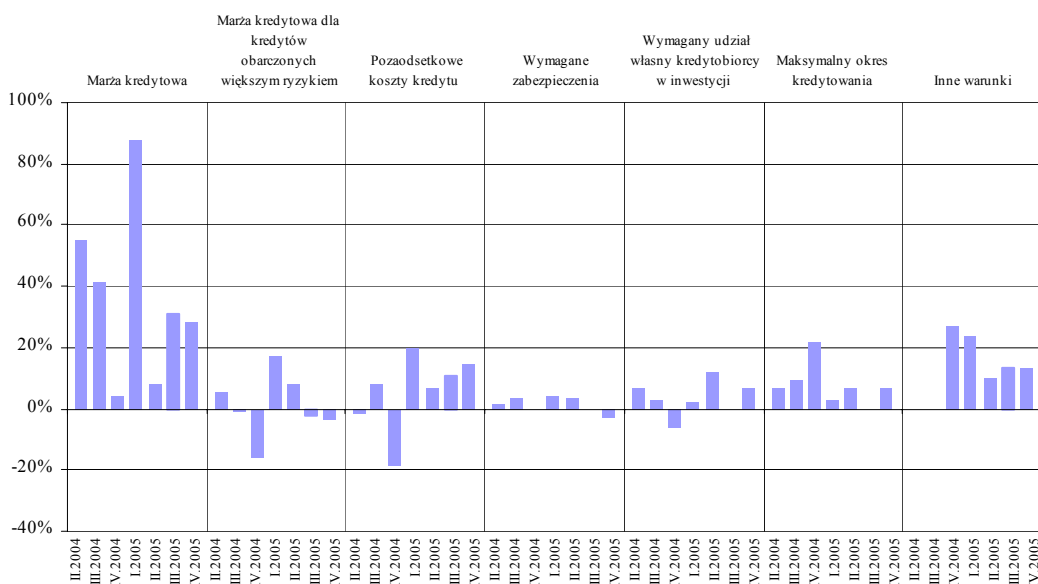
Banki, które złagodziły kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych, jako przyczyny tych zmian, najczęściej wymieniali popyt na kredyty mieszkaniowe, prognozowaną sytuację na rynku mieszkaniowym oraz wzrost presji konkurencyjnej. Wśród innych przyczyn łagodzenia polityki kredytowej banki wymieniły okresowe kampanie reklamowe i wejście w życie przepisów tzw. ustawy antylichwiarskiej. Z kolei przyczyną zaostrzenia kryteriów i warunków udzielania kredytów mieszkaniowych były rekomendacje nadzoru bankowego (zob. wykres 6).

Banki, które złagodziły politykę kredytową w segmencie kredytów mieszkaniowych najczęściej zmniejszyły marżę kredytową i pozaodsetkowe koszty kredytu. Wśród innych złagodzonych warunków banki wymieniły również zwiększenie maksymalnej relacji kwoty kredytu do wartości kredytowanej nieruchomości (LTV) i wprowadzenie możliwości przeznaczania części kredytu hipotecznego na dowolny cel konsumpcyjny (zob. wykres 7).

Wykres 6
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty mieszkaniowe

Wykres 7
Warunki przyznawania kredytów mieszkaniowych

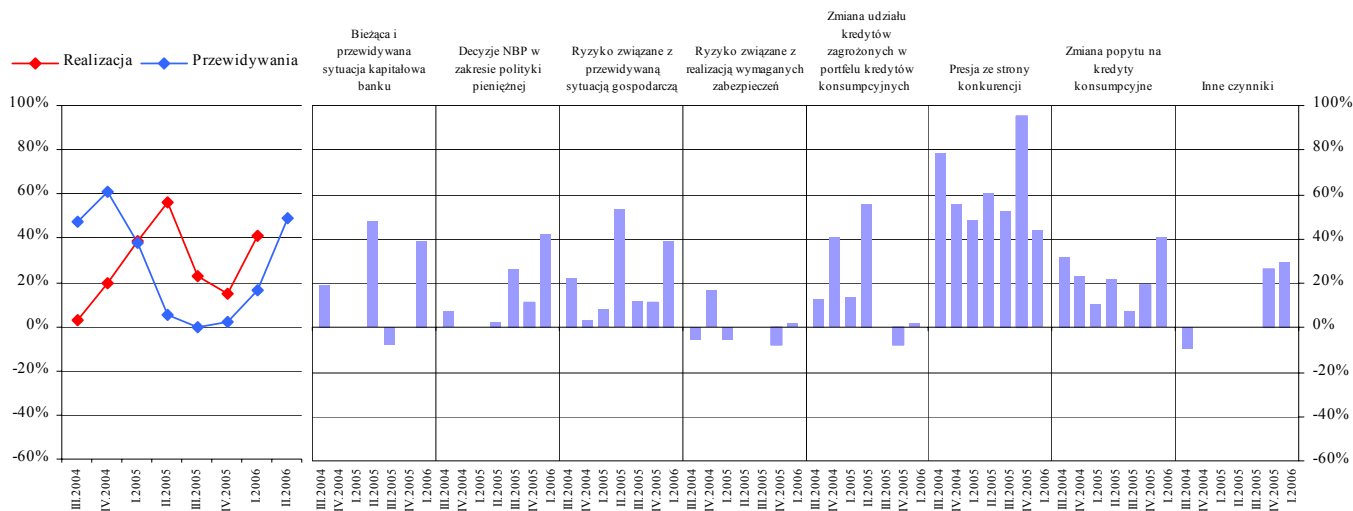
Około połowy banków (47,4% ważonych aktywami) nie zmieniło polityki kredytowej również w segmencie kredytów konsumpcyjnych. Wśród banków, które zmieniły politykę kredytową zdecydowanie przeważały te, które złagodziły kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych. Choć nieznaczna część banków zaostrzyła politykę kredytową w tym segmencie kredytów, ogólna tendencja do złagodzenia warunków i kryteriów przyznawania kredytów konsumpcyjnych była silniejsza niż w poprzednim kwartale. Banki przewidują również dalsze złagodzenie polityki kredytowej w II kwartale 2006 r. – około połowa banków zamierza złagodzić warunki i kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych (zob. wykres 8).

Wzrost presji konkurencyjnej nadal jest najważniejszą przyczyną zmian polityki kredytowej. W przeciwieństwie do poprzednich okresów banki odczuły jednak silniej presję ze strony niebankowych instytucji finansowych niż ze strony innych banków. W I kwartale 2006 r. dla zmian polityki kredytowej banków istotne były również decyzje NBP w zakresie polityki pieniężnej oraz zmiany popytu na kredyty konsumpcyjne. Wśród innych przyczyn

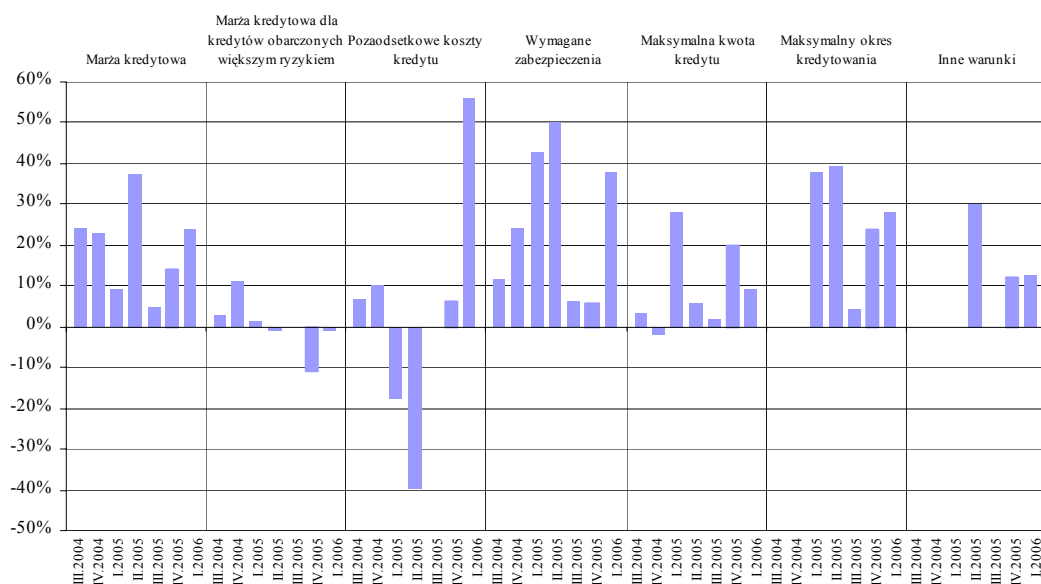
banki wymieniły mniejsze ryzyko związane z przewidywaną sytuacją gospodarczą oraz bieżącą i przewidywaną sytuacją kapitałową banków (zob. wykres 8).

Banki, które złagodziły kryteria przyznawania kredytów konsumpcyjnych, najczęściej zmniejszały pozaodsetkowe koszty kredytu, zmniejszały wymagania odnośnie zabezpieczeń, wydłużały maksymalny okres kredytowania i zmniejszały marżę kredytową (zob. wykres 9). W porównaniu z poprzednim kwartałem wpływ tych czynników na łagodzenie polityki kredytowej wzrósł.

Wykres 8
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty konsumpcyjne

Wykres 9
Warunki przyznawania kredytów konsumpcyjnych

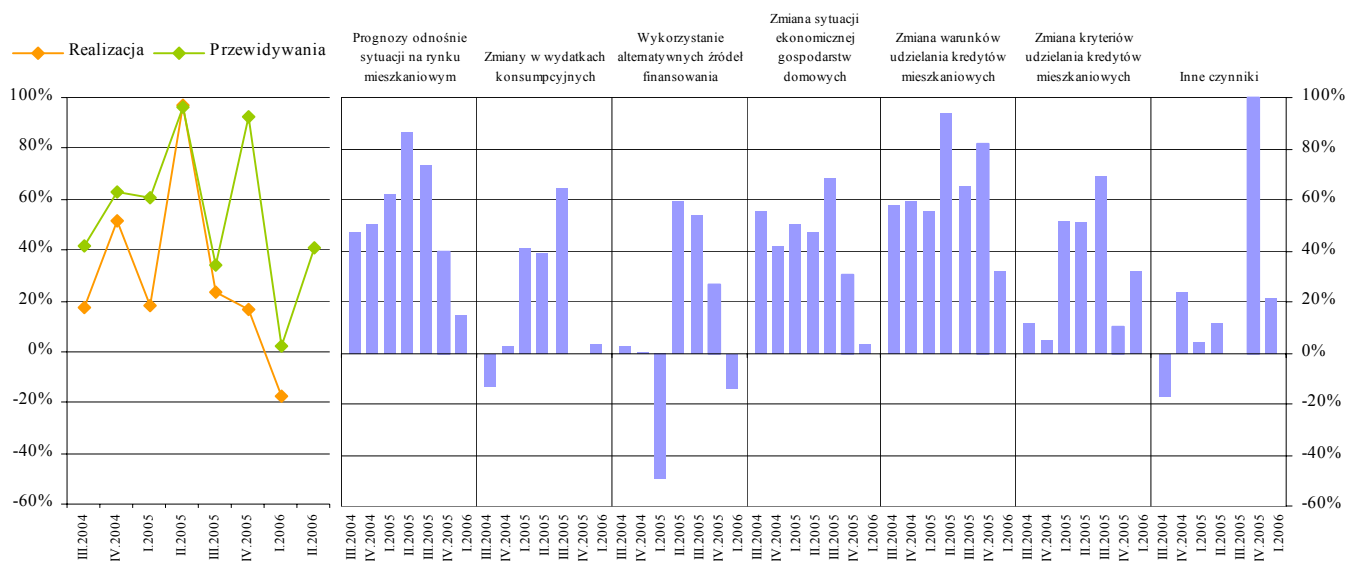
Zgodnie z przewidywanym przez banki w poprzednim kwartale słabszym popytem na kredyty mieszkaniowe, tendencja do dalszego wzrostu popytu została zatrzymana. Ujemnego procentu netto nie należy jednak interpretować jako zmiany tendencji na rynku kredytów mieszkaniowych. W większości banków (55,6% ważonych aktywami) popyt się nie zmienił w stosunku do poprzedniego kwartału, a w pozostałych bankach przeważały te, które odczuły spadek popytu. Odpowiedzi banków na pytanie o zmianę popytu były silnie zróżnicowane – zanotowano

wszystkie możliwe odpowiedzi, co rzadko się zdarza¹. Wśród banków, które odczuły znaczne zmiany popytu przeważały również te, które odczuły znaczny wzrost popytu. Żaden z banków nie przewiduje jednak spadku popytu w II kwartale 2006 r. – 30,4% ważonych aktywami banków przewiduje, że popyt wzrośnie, a 10,7%, że wzrośnie znacznie (zob. wykres 10).

O braku przesłanek do zmiany tendencji na rynku kredytów mieszkaniowych świadczą również przyczyny zmian popytu na kredyty mieszkaniowe. Banki, które odnotowały spadek popytu uznały, że wynikało to raczej z wykorzystania alternatywnych źródeł finansowania (promocje innych banków) lub z czynników o charakterze sezonowym (brak podaży nowych inwestycji, oczekiwanie na rozpoczęcie sezonu budowlanego, oczekiwanie na wiosenne oferty promocyjne) i jednorazowym (zmiana wysokości opłat sądowych). Banki, które odczuły wzrost popytu, najczęściej za główną tego przyczynę uznawały łagodzenie polityki kredytowej (zob. wykres 10).

Analiza rozkładu popytu między bankami i wskazywanych przez banki przyczyn jego zmian świadczy raczej o silnej konkurencji między bankami niż o słabnącym rynku. W niektórych bankach, które nie dotrzymują kroku w danym okresie konkurencji popyt może spaść, jednak w kolejnych okresach dostosowują swoją politykę kredytową, aby powrócić do konkurencji o stale rosący rynek kredytów mieszkaniowych. Świadczą o tym przyczyny zmian popytu, które mają w coraz większym stopniu charakter endogeniczny (zmiany polityki kredytowej, zmiany presji konkurencyjnej ze strony innych banków) niż egzogeniczny (prognozy odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym, zmiany sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych).

Wykres 10
Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

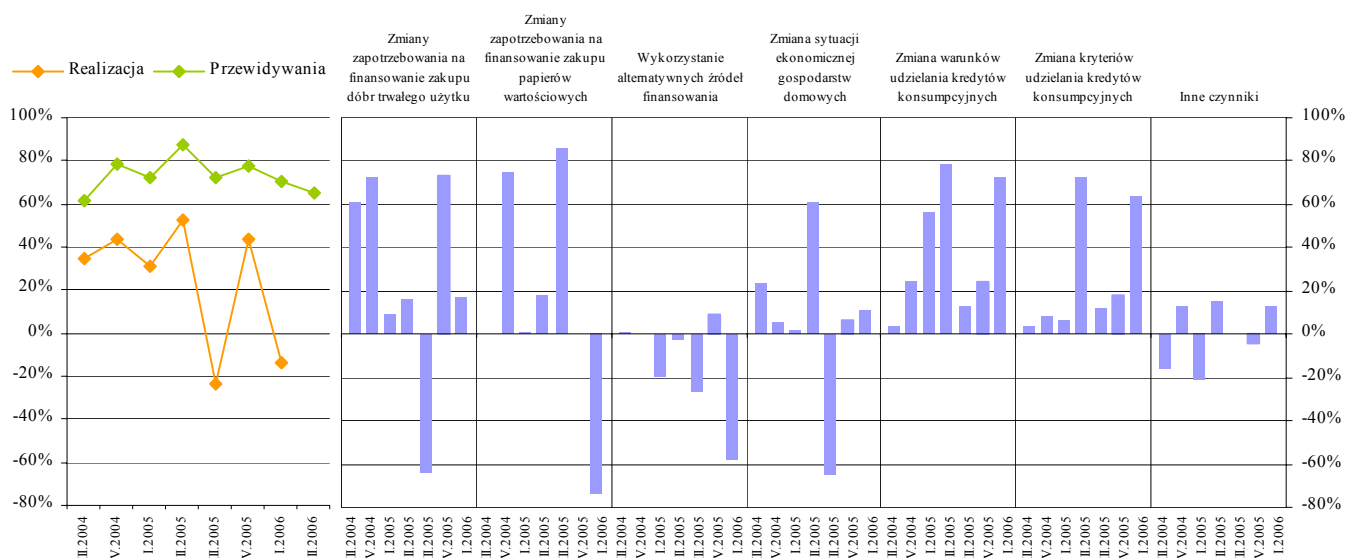
W zakresie zmian popytu na kredyty konsumpcyjne² wystąpiła podobna sytuacja jak w segmencie kredytów mieszkaniowych. Chociaż większa liczba ankietowanych banków (nieważona aktywami) odnotowała wzrost niż spadek popytu, przeważały te banki, które mają większy udział w rynku kredytów konsumpcyjnych. Z tej przyczyny procent netto przyjął ujemną wartość, podobnie jak w III kwartale 2005 r. W II kwartale 2006 r. banki przewidują jednak, że popyt będzie rósł, a aż 32,4% ważonych aktywami banków prognozuje znaczny wzrost popytu (zob. wykres 11).

¹ Możliwe odpowiedzi w pytaniu o popyt są następujące: zmniejszył się znacznie, zmniejszył się nieznacznie, nie zmienił się, wzrósł nieznacznie, wzrósł znacznie.

² Pytanie o popyt na kredyty dla gospodarstw domowych dotyczy kredytów mieszkaniowych oraz kredytów innych niż mieszkaniowe (kredyty konsumpcyjne i inne), tutaj w skrócie nazwane kredytami konsumpcyjnymi.

Przyczyny zmian popytu na kredyty konsumpcyjne również były podobne jak w przypadku kredytów mieszkaniowych. Banki, w których zmienił się popyt uznały, że najważniejszą przyczyną spadku popytu było zmniejszenie zapotrzebowania na finansowanie zakupu papierów wartościowych i wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania (głównie kredytów w innych bankach). Pozytywny wpływ na wzrost popytu miało przede wszystkim łagodzenie polityki kredytowej przez banki; wpływ ten był porównywalny z zanotowanym w II kwartale 2005 r. (zob. wykres 11). Podobnie jak w przypadku kredytów mieszkaniowych można stwierdzić, że popyt koncentruje się w bankach, które łagodzą politykę kredytową, co świadczy raczej o silnej konkurencji między bankami niż o słabnącym rynku kredytów konsumpcyjnych.

Wykres 11
Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są wazone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego³.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 24 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1

**Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności
uwzględniona przy liczeniu wag**

Nr pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
	Kredyty długoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów. W przypadku przedsiębiorstw nie uwzględniono podziału na duże oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, ze względu na brak odpowiednich danych w statystyce bankowej.

Źródło: NBP.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w styczniu i lutym 2006 r., czyli w okresie, którego dotyczy ankietę.⁴ Jeżeli bank w którymś z pytań wybrał

³ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

⁴ Na czas opracowywania wyników ankiety nie były dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w marcu 2006 r. ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2

Sposób liczenia procentu netto

Nr pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.